

Veřejná správa organizovaná

JUDr. Anna Chamráthová Richterová, Ph.D.

Osnova přednášky a její cíl

- **Veřejná správa jako organizace a organizace veřejné správy; organizační principy, moc a modely** (organizační moc, subjekty a vykonavatelé veřejné správy, principy a modely organizace veřejné správy, ústavní a zákonná východiska organizace veřejné správy).
- **Správní orgán jako vykonavatel veřejné správy** (pojem, význam a složení).
- **Soudobá podoba organizace veřejné správy v České republice, organizace státní správy a organizace samosprávy** (ústavní a zákonné základy).
- **Státní správa** (vláda, ministerstva a jiné ústřední správní úřady; pojem, charakteristika, působnost).

- **Cíl:** aby studenti byli s to vnímat veřejnou správu jako organizaci a aby měli přehled a znalosti o možných organizačních principech či modelech. Cílem přednášky rovněž je přiblížení soudobé organizace veřejné správy v ČR, a to při respektování tzv. smíšeného modelu veřejné správy. Tato přednáška poukáže na organizaci veřejné, resp. státní správy v České republice.

Na co má přednáška odpovědět?

Co je to organizace veřejné správy?

Jaký je rozdíl mezi pojmy „subjekt“ a „vykonavatel“ veřejné správy?

Kdo disponuje organizační mocí vůči veřejné správě?

Co je to pravomoc a působnost?

Proč je „správní orgán“ klíčovým pojmem veřejné správy?

Jaké máme organizační principy a jak se mohou konkrétně uplatňovat?

Co je příklad vertikální a horizontální (de)koncentrace?

- *Proč je dobré to znát?*
- *Je lepší zřizovat 14 nebo 80 úřadů, nebo jen jeden, ale se 14 nebo 80 pobočkami či kontaktními pracovišti?*
- *Jak vypadá ústřední státní správa?*
- *Co jsou to tzv. dekoncentráty?*
- *Co je to tzv. kompetenční zákon?*
- *Kolik máme ministerstev?*
- *Je dobře jich mít méně nebo více?*
- *Co vlastně dělají ministerstva?*

Co už o veřejné správě víme

- Veřejná správa je duálním pojmem
  1. Materiální/funkcionální/dynamické pojetí – (správní) činnost „CO ?“, resp. JAK – jako tzv. **dobrá správa**,
  2. Formální/organizační/statické pojetí – organizace „KDO ?“, vypovídá o **subjektech a vykonavatelích** veřejné správy
- Soustava (veřejnoprávních) subjektů a vykonavatelů, kteří uskutečňují veřejnou správu (ve veřejném zájmu, správa veřejných záležitostí) a realizují jí v některé ze stanovených forem či daným způsobem

- Veřejná správa je duálním pojmem
  - 1) **Státní správa**
  - 2) **Samospráva**

Pojem organizace

- **Pojem organizace (polysem): soustava subjektů a vykonavatelů veřejné správy**
  1. Univerzální/systém
  2. **Institucionální – instituce/orgán/úřad**
  3. **Struktura**

  4. Funkční (organizování)

- **Druhy organizace: formální a neformální**

Organizace veřejné správy

- Zabývá se subjekty veřejné správy
  - jak jsou konstruovány?
  - jak jsou sdružovány do celků?
  - jaká je hierarchie těchto celků?
- Jakými způsoby můžeme subjekty veřejné správy organizovat, aby vytvořily funkční celek, který zajistí vykonávání veřejné správy?

Veřejná správa jako organizace a organizace veřejné správy

- Které orgány (vykonavatelé) uskutečňují veřejnou správu jako činnost
- Orgán musí mít **veřejnoprávní povahu**
  - **Originární**: stát a veřejnoprávní korporace
  - **Odvozenou** od veřejné moci (na základě zákona): FO/PO, na základě **delegace** (akreditace, autorizace, ...), stávají se „agentem“ veřejné správy a jejím **vykonavatelem**

Organizační moc

- oprávnění organizovat, přijímat organizační akty
- Primárně náleží **moci zákonodárné**
- Jádrem je **čl. 79 odst. 1** Ústavy
- Externí x interní

- *„Ministerstva a jiné správní úřady lze zřídit a jejich působnost stanovit pouze zákonem.“*

Organizační principy I

- Míra jejich uplatnění předurčuje výslednou **podobu organizace** veřejné správy
- Dochází k jejich vzájemné kombinaci
- **Centralizace a decentralizace** – je **rozhodovací pravomoc** soustředěna pouze u nejvyššího článku organizační soustavy nebo ji tento nejvyšší článek deleguje na nižší články?

U decentralizace je moc předána nižší organizační složce – jejím projevem je **samospráva**.

- **Koncentrace a dekoncentrace** – řeší **prostorové organizační členění**
  - **Vertikální** – vytváří hierarchii, **vztahy nadřízenosti a podřízenosti** mezi jednotlivými organizačními složkami
Neplést si vertikální dekoncentraci s decentralizací! U decentralizace dochází předání pravomoci řešit si vlastní záležitosti bez vazby na nejvyšší článek, zatímco u vertikální dekoncentrace nejvyšší článek vytváří nižší články, které budou plnit úkoly nejvyššího článku podle představ a pokynů tohoto nejvyššího článku.
Jejím projevem je např. vytváření úřadů prvního stupně a úřadů odvolacích.
  - **Horizontální** – v rámci organizačního stupně je vytvořeno **několik složek na stejné úrovni**, tj. jeden stupeň se rozdělí na několik částí se samostatnými okruhy činnosti
Příkladem je vytvoření celních úřadů, finančních úřadů a krajských hygienických stanic.

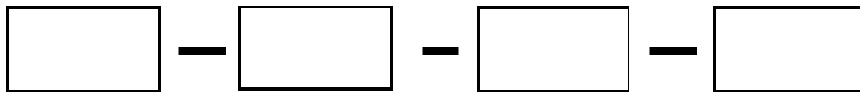
Stát = nejvyšší článek

vertikální dekoncentrace

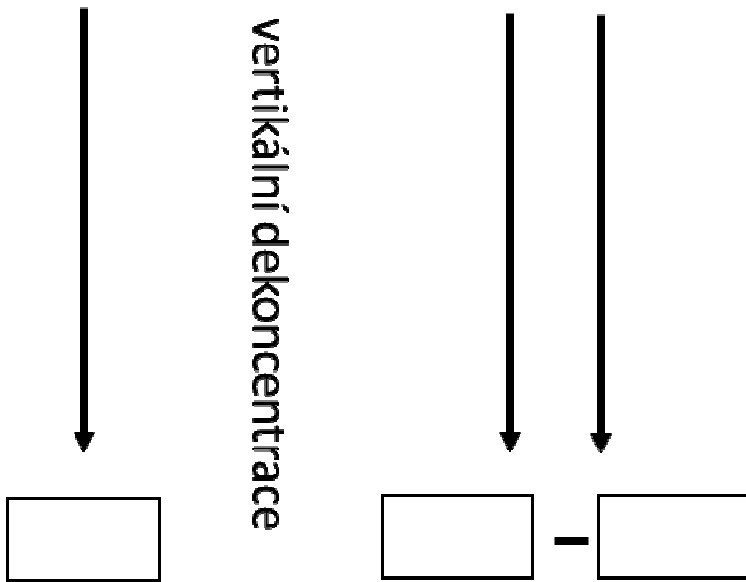
decentralizace

Samospráva

horizontální dekoncentrace

vertikální dekoncentrace

horizontální dekoncentrace

Organizační principy veřejné správy II

- **Územní a resortní** – jsou subjekty veřejné správy rozděleny tak, aby pokrývaly určité **území státu** nebo tak, aby byly především **specializované**?
Územní princip vede k vytváření složek s všeobecnou působností.
Projevem územního principu jsou **územní samosprávné celky**, projevem resortního vytváření **specializovaných orgánů** (Úřad práce, Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv).
- **Monokratický a kolegiální** – je subjekt veřejné správy tvořen **jednou osobou nebo více osobami**?
Řeší to, kdo je představitelem subjektu, jedná jeho jménem navenek, nese odpovědnost za jeho jednání a vytváří jeho vůli.
Starosta a prezident vs. zastupitelstvo kraje nebo obce
- **Volební a jmenovací** – jakým způsobem jsou **ustavováni** členové subjektu?
- **Úřední a občanský** – jakou povahu mají členové subjektu?

Organizační modely

- **Hierarchický**
  - Liniová organizace
  - Štábně liniová organizace
  - Matrixová/síťová organizace
- **Participační**
- **Konzultativní**

Organizační subsystémy v ČR

- Ústřední orgány státní správy
  - Vláda
  - Ministerstva = ústřední orgány státní správy, v jejichž čele stojí člen vlády
  - Ústřední orgány státní správy, v jejichž čele člen vlády nestojí
- Územní orgány veřejné správy s všeobecnou působností
- Územně dekoncentrované (specializované) orgány státní správy
- Orgány zájmové a profesní samosprávy

Ústavní a zákonná východiska organizace veřejné správy

- Čl. 1 odst. 1 Ústavy - *Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.*
  - Čl. 8 Ústavy - *Zaručuje se samospráva územních samosprávných celků*
  - Čl. 67 Ústavy - *Vláda je vrcholným orgánem výkonné moci. Vláda se skládá z předsedy vlády, místopředsedů vlády a ministrů.*
  - Čl. 79 odst. 1 Ústavy - *Ministerstva a jiné správní úřady lze zřídit a jejich působnost stanovit pouze zákonem*
  - Čl. 99 až 105 Ústavy – organizace územní samosprávy
-
- Zákon č. 2/1969 Sb. – kompetenční zákon
  - zákon č. 51/2020 Sb. – o územně správním členění státu
  - Ústavní zákon č. 347/1997 Sb. - o vytvoření vyšších územních samosprávných celků
-
- Evropská charta místní samosprávy (č. 181/1999 Sb.)

Reforma veřejné správy

- 1990 obnovení **veřejné správy** (státní správa a samospráva)
- obnovení obecní samosprávy, **navrácení majetku obcím** č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí
- obnovení zájmové a profesní samosprávy („komory“)

1. Reforma územní
2. Reforma činnosti
3. Reforma ústřední správy

Reforma veřejné správy

- 1990 - kdy došlo k **obnovení obcí** jako samosprávných celků
- **zrušeny i národní výbory** na všech stupních (tj. místní/městské – okresní – krajské).
- ustavení **okresních úřadů** - představovaly územní úřady státu soustředěné v zásadě pouze na výkon státní správy, které bylo lze označit jako územní orgány státní správy se všeobecnou působností. Na krajské úrovni došlo k odstranění národních výborů bez náhrady.
- Působení souběžně s okresními úřady zvláštní (dekoncentrované) a **specializované orgány státní správy**.
- zřízení Ústavou předvídaných **vyšších územně samosprávných celků** – krajů - ústavní zákon č. 347/1997 Sb., faktickou činnost kraje zahájily po prvních volbách do jejich zastupitelstev
- přenosem působnosti zrušených okresních úřadů na kraje a převážně na **obce s rozšířenou působností** („malé okresy“)

Reforma veřejné správy

- **Územní reforma** (státní správa a samospráva)
  - 1. fáze:** obnovení **obecní samosprávy**, zrušení národních výborů a jejich nahrazení na okresní úrovni **okresními úřady**, na krajské úrovni zrušeny bez náhrady (ale kraje jako obvody pro státní správu zachovány), **ústavní zákon č. 347/1997 Sb.** o zřízení VÚSC, **14 krajů pro samosprávu, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích** a **č. 129/2000 Sb. o krajích** (obce a kraje)
  - 2. fáze:** ukončení činnosti **okresních úřadů** k 31. 12. 2002, (územní státní správa se všeobecnou působností) přenos jejich agendy na **krajské úřady a obecní úřady** (dělení obecních úřadů na 3 kategorie – „**běžný**“ obecní úřad, „**pověřený**“ obecní úřad, obecní úřad **s rozšířenou působností**)

Reforma veřejné správy – územně správní členění státu

- Zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, § 1 „*Území Republiky československé se dělí na kraje, kraje se dělí na okresy a okresy se dělí na obce a vojenské újezdy.*“; okresy a kraje (8) - tzv. superkraje

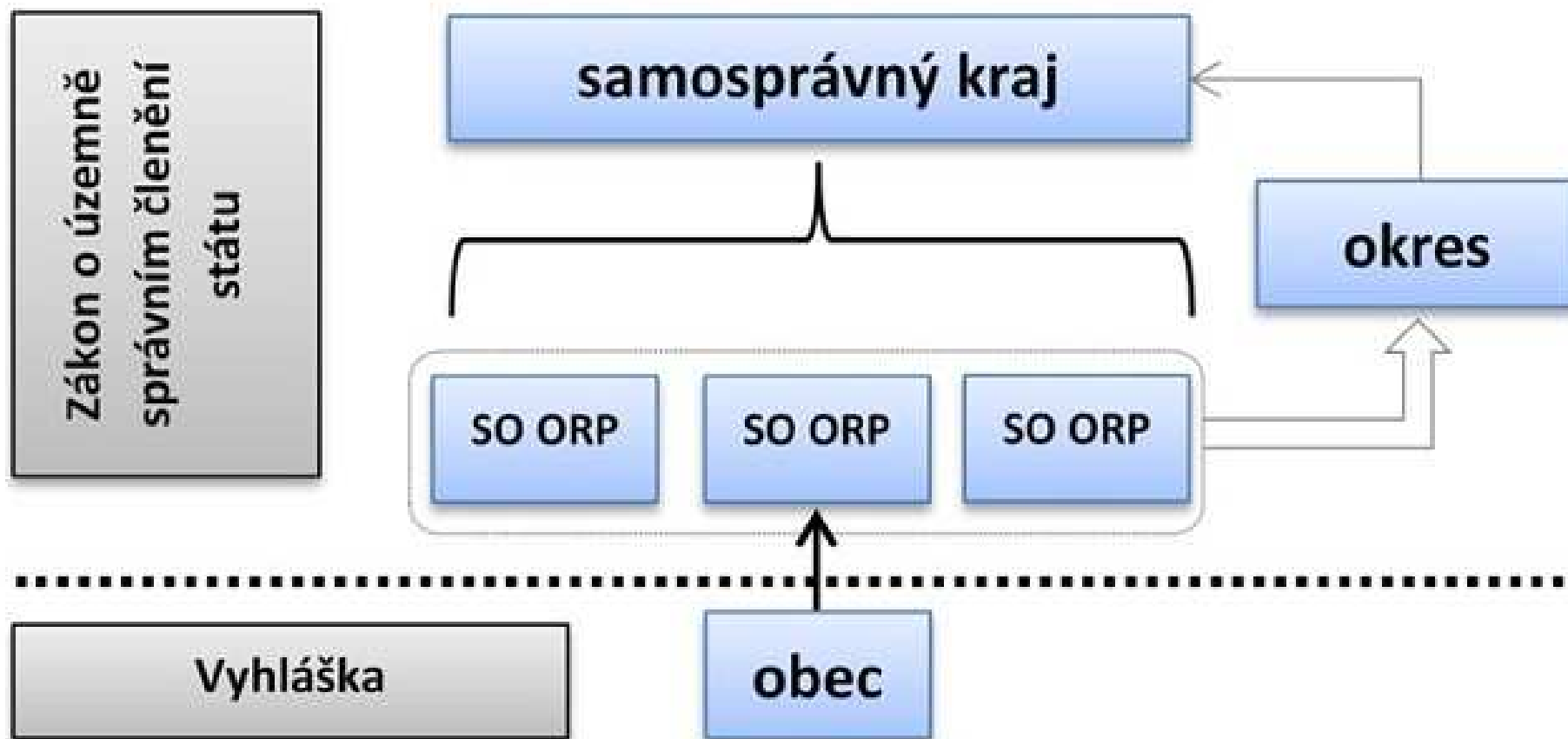
Nové územně správní členění státu

- S účinností od 1. 1. 2021, zákon č. 51/2020 Sb.
- Územně správní členění pro výkon tzv. přímé státní správy, „konzervuje“ současný (v mnohém nevyhovující) stav
- **§ 1 základní územně správní členění:** území České republiky se pro výkon státní správy člení na **správní obvody krajů**. Správní obvod kraje s výjimkou správního obvodu hlavního města Prahy se člení na **správní obvody obcí s rozšířenou působností**. Správní obvod obce s rozšířenou působností je vymezen výčtem území obcí a vojenských újezdů. Území obce a území vojenského újezdu je vymezeno hranicí jednoho nebo více souvislých katastrálních území.
- **§ 2 další územně správní členění:** prostřednictvím správních obvodů obcí s rozšířenou působností jsou vymezeny **okresy**. V hlavním městě Praze jsou na úrovni okresů vymezeny prostřednictvím správních obvodů městských částí **obvody**.
- vyhláška č. 346/2020 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s rozšířenou působností, území obvodů hlavního města Prahy a příslušnosti některých obcí do jiného okresu

Nové územně správní členění státu

- S účinností od 1. 1. 2021, zákon č. 51/2020 Sb.
- Obce Černošice a Brandýs nad Labem-Stará Boleslav mohou vykonávat svou působnost na svých pracovištích zřízených za tím účelem v hlavním městě Praze.
- Obec Nýřany může vykonávat svou působnost na svém pracovišti zřízeném za tím účelem v Plzni.
- Obec Šlapanice může vykonávat svou působnost na svém pracovišti zřízeném za tím účelem v Brně.
- Zrušení tzv. superkrajů z roku 1960

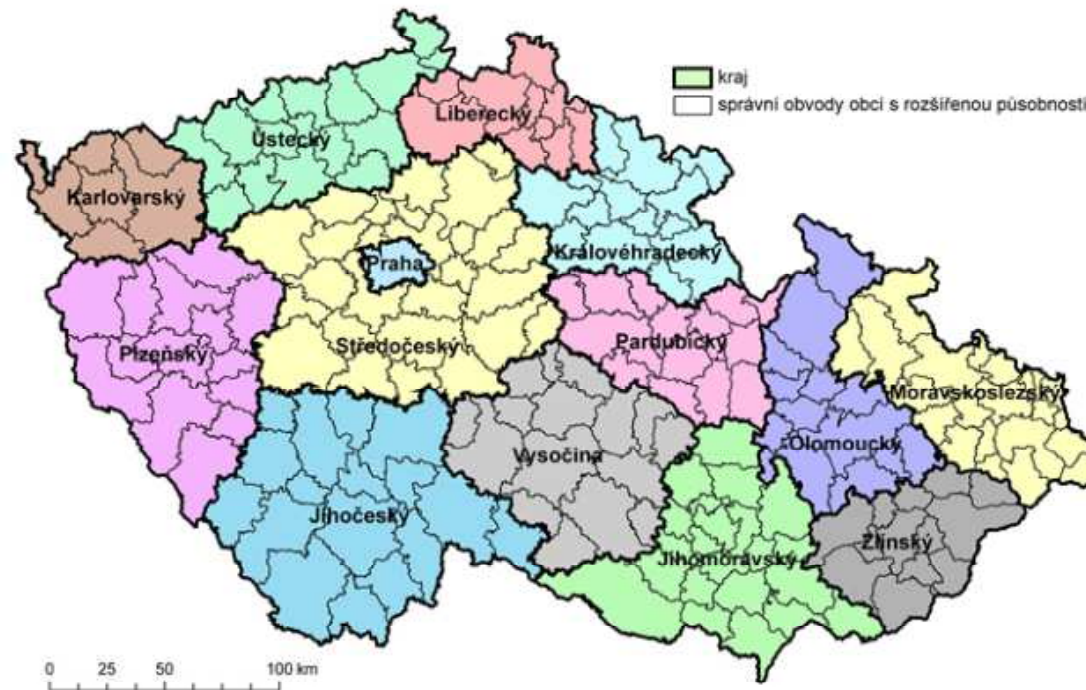
Nové územně správní členění státu

Reforma veřejné správy – územně správní členění státu

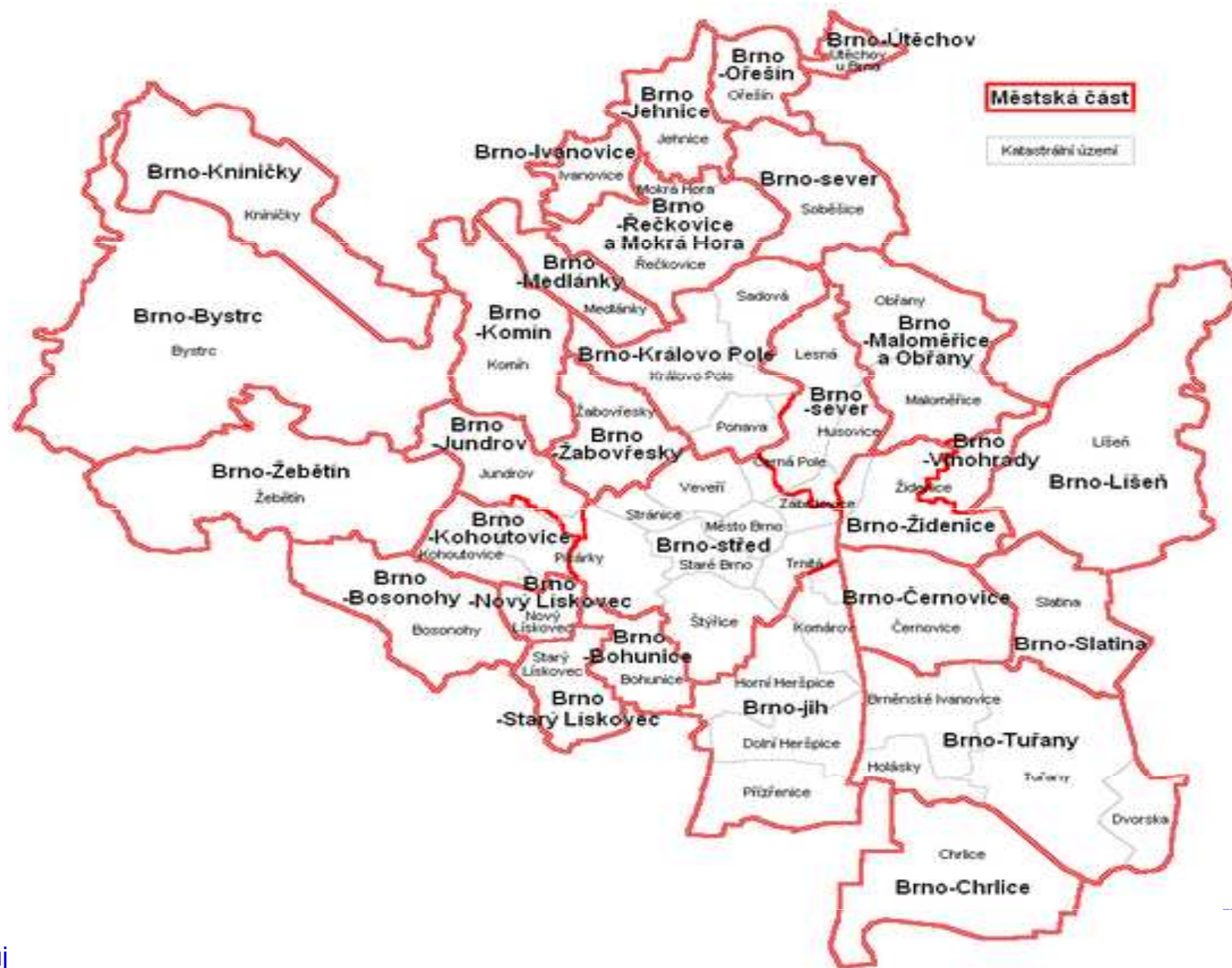

Územně správní členění České republiky

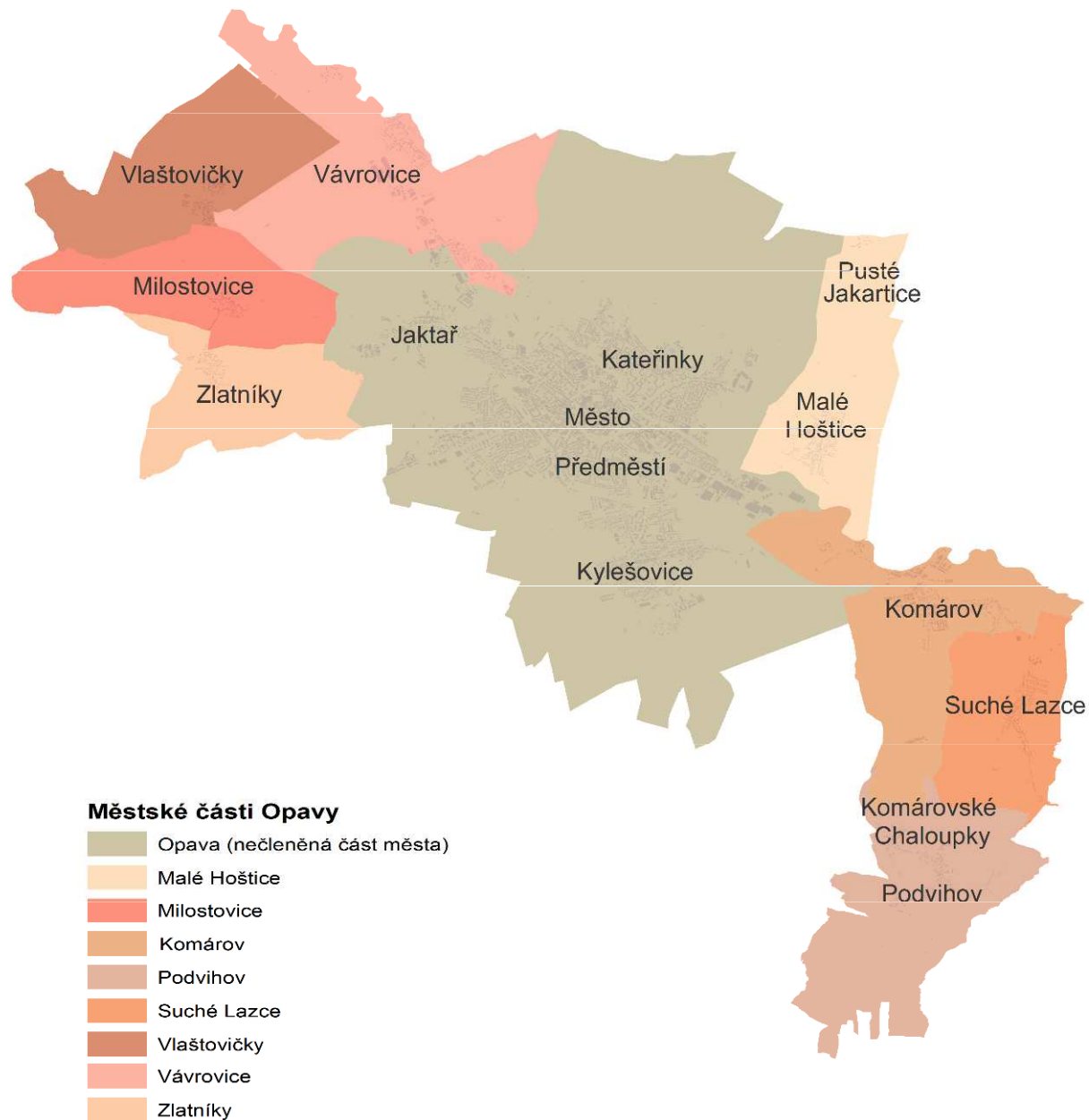

Členění statutárního města Brna

Členění statutárního města Opavy

Reforma veřejné správy

- **Reforma činnosti**
- Zákon č. 349/1999 Sb., o **Veřejném ochránci práv**
- Zákon č. 218/2000 Sb., **rozpočtová pravidla (tzv. velká)**
- Zákon č. 219/2000 Sb., o **majetku ČR**
- Zákon č. 250/2000 Sb., o **rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (tzv. malá)**
- Zákon č. 320/2001 Sb., o **finanční kontrole**
- Zákon č. 150/2002 Sb., **soudní řád správní** (znovuobnovení správního soudnictví)
- Zákon č. 312/2002 Sb., o **úřednících ÚSC**
- Zákon č. 500/2004 Sb., **správní řád** (nahradil stávající zákon č. 71/1967 Sb.)
- **Etické kodexy, dobrá správa**

Reforma veřejné správy

- Reforma ústřední správy
- Zákon č. 2/1969 Sb. „kompetenční zákon“ - novelizace
- **Oblast státní služby**: zákon č. 218/2002 Sb., služební zákon (nenabyl účinnosti jako celek), nahrazen s účinností od 1. 1. 2015 **zákonem č. 234/2014 Sb., o státní službě**

Subjekty a vykonavatelé veřejné správy

- **Subjekt/nositel** – má práva a povinnosti, náleží mu, nese odpovědnost
  - STÁT
  - VEŘEJNOPRÁVNÍ KORPORACE – obce a kraje
  - FO/PO – veřejné ústavy a podniky...
- **Vykonavatelé** – orgán/úřad, který BEZPROSTŘEDNĚ vykonává JMÉNEM, V ZÁJMU A NA ÚČET SUBJEKTU VEŘEJNOU SPRÁVU
  - **Pravomoc** – souvislosti se správní činností, „jak se to dělá“, *souhrn právních prostředků k realizaci působnosti*
  - **Působnost** (dělení na druhy veřejné správy), „co se dělá“, *předmět, obsah a rozsah činnosti*
  - Veřejnou správu vykonávají **vykonavatelé** veřejné správy
  - Veřejnou správu mohou vykonávat **subjekty i mimo organizaci veřejné správy na základě zákonné delegace**

Správní orgán jako vykonavatel veřejné správy

- Legislativní zkratka (§ 1 odst. 1 správního řádu č. 500/2004 Sb., § 4 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního č. 150/2002 Sb., ...)
- Teoretický pojem x orgán veřejné správy
  1. Funkční pojetí
  2. Institucionální pojetí
  3. Pomocné pojetí

orgány moci výkonné, orgány územních samosprávných celků a jiné orgány, právnické a fyzické osoby, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy x orgány moci výkonné, orgány územního samosprávného celku, fyzické nebo právnické osoby nebo jiné orgány, pokud jim bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy

Státní správa a samospráva

1) Samospráva:

- **správa části veřejných záležitostí těmi, jichž se bezprostředně týká**
- **subjekt:** územní samosprávné celky (obce a kraje) a další/jiné veřejnoprávní korporace (samosprávné komory, vysoké školy), právo na samosprávu (ústavně či zákonem zaručené) a **povinnost ji vykonávat**
- **vykonavatel:** orgány ÚSC, orgány VŘPK
- ÚSC jsou **VŘPK**, mohou mít **vlastní majetek** a hospodaří podle vlastního **rozpočtu**. Stát může **zasahovat** do jejich činnosti vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem.

Státní správa a samospráva

1) Samospráva:

- **Nezávislost** při výkonu samosprávy (vázanost zákony), vázanost vlastními (právními – vnitřními) předpisy
- samospráva
  - a) **územní** (ústavně - čl. 8 a čl. 99 až 105 Ústavy a mezinárodně – č. 181/1999 Sb. zaručena) a
  - b) **zájmová** (profesní)
- **tzv. samostatná působnost** územních samosprávných celků a právo na samosprávu;
- prozatímní zákon o obecním zřízení 1849 „**základem svobodného státu je svobodná obec**“ ,

Státní správa a samospráva

1) Samospráva:

- **Nezávislost** při výkonu samosprávy (vázanost zákony)
- § 35 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích

(1) *Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zákon.*

(2) *Do samostatné působnosti obce patří zejména záležitosti uvedené v § 84, 85 a 102, s výjimkou vydávání nařízení obce. Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.*

(3) *Při výkonu samostatné působnosti se obec řídí*

- a) při vydávání obecně závazných vyhlášek zákonem,*
- b) v ostatních záležitostech též jinými právními předpisy vydanými na základě zákona.*

Státní správa a samospráva

1) Samospráva:

– **Nezávislost** při výkonu samosprávy (vázanost zákony)

– § 14 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích

(1) Do samostatné působnosti kraje patří záležitosti, které jsou **v zájmu kraje a občanů kraje**, pokud **nejde o přenesenou působnost** kraje.

(2) Do samostatné působnosti kraje patří **zejména** záležitosti uvedené v § 11, 35, 36 a 59, s výjimkou vydávání nařízení kraje, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti svěří zákon.

(3) Kraj může pro výkon samostatné působnosti zakládat a zřizovat právnické osoby a organizační složky kraje, pokud zákon nestanoví jinak.

(4) Při výkonu samostatné působnosti kraj spolupracuje s obcemi; nesmí přitom zasahovat do jejich samostatné působnosti. Proti takovému zásahu může obec podat žalobu podle zvláštního zákona.

(5) Kraje jsou povinny, pokud je to možné, předem projednat s obcemi opatření dotýkající se jejich působnosti.

Státní správa a samospráva

2) Státní správa:

- **správa záležitostí státu přímo státem, jménem státu a v zájmu státu**
- **Instanční vztahy nadřízenosti a podřízenosti**
- subjekt: **stát**
- vykonavatel („**správní úřad**“, dříve „orgán státní správy“):
  - **orgány státu** (orgány státní správy), **tzv. přímí vykonavatelé**
  - **orgány jiných subjektů** - zákonem jsou pověřeni k výkonu státní správy (čl. 105 Ústavy „*Výkon státní správy lze svěřit orgánům samosprávy jen tehdy, stanoví-li to zákon*“) - **nepřímí vykonavatelé** – tzv. **přenesená působnost**, např. obecní a krajský úřad; **příspěvek** na přenesenou působnost (§ 62 zákona o obcích a § 29 zákona o krajích)

Stání správa a samospráva

– Výroční zpráva o veřejné správě 2018 (str. 19)

*Již z podstaty fungování **spojeného modelu výkonu veřejné správy** vyplývá, že občané přicházejí do kontaktu s veřejnou správou nejvíce prostřednictvím obecních úřadů (vč. městských úřadů, magistrátů nebo úřadů městyse). Na těchto úřadech je **koncentrováno největší množství agend**, přičemž se jedná zejména o ty, které vyžadují nejširší územní dostupnost.*

Stání správa a samospráva

– Výroční zpráva o veřejné správě 2016 (str. 11)

*Přestože "veřejná správa" není ústavní pojem, rozumíme mu a vnímáme jej jako **most pojící státní správu a územní samosprávu**. Systém veřejné správy v ČR **není jednoduchý**, mísí se v něm **ústavní samosprávné pojetí** s členěním státu na okresy, které bylo založeno dnes již jedním z nejstarších zákonů českého právního řádu. **Dvě rozdílná územně správní členění** nutně působí ve **spojeném modelu výkonu veřejné správy** problémy občanům i úřadům. Tyto a rovněž i další méně archaické potíže začaly řešit strategie veřejné správy právě v roce 2016 s cílem harmonizovat administrativu státu a dokončit reformu započatou v 90. letech 20. století. (str. 11)*

Státní správa a samospráva

- Samospráva a samostatná působnost
- Státní správa – a) **přímá** a b) **nepřímá** – tzv. **přenesená** (na koho a čím?) působnost
- **Smíšený/spojený model:** orgány ÚSC (především jejich úřady) **vedle samosprávy a samostatné působnosti vykonávají za stát, pro stát a jménem státu** působnost přenesenou, neboli státní správu (**výhoda:** nemusí se zřizovat speciální a nové orgány, dělají to „jiní“, je to blíže občanům; **nevýhoda:** střet samosprávy a státní správy (*systemová podjatost*), obtížná kontrola, složitost, vázané na obcích a krajích...

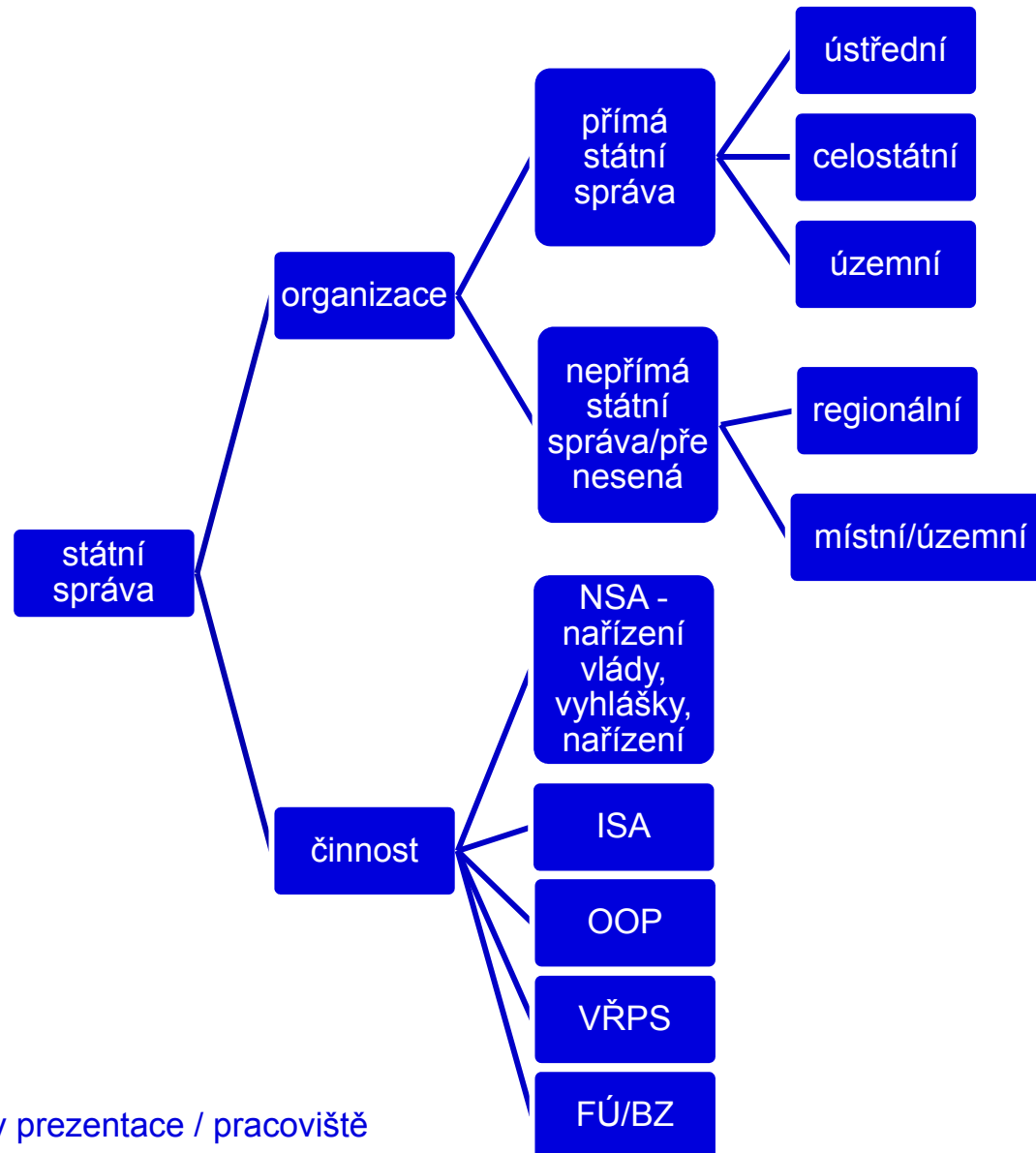
Státní správa a samospráva

– Výroční zpráva o veřejné správě 2018 (str. 52)

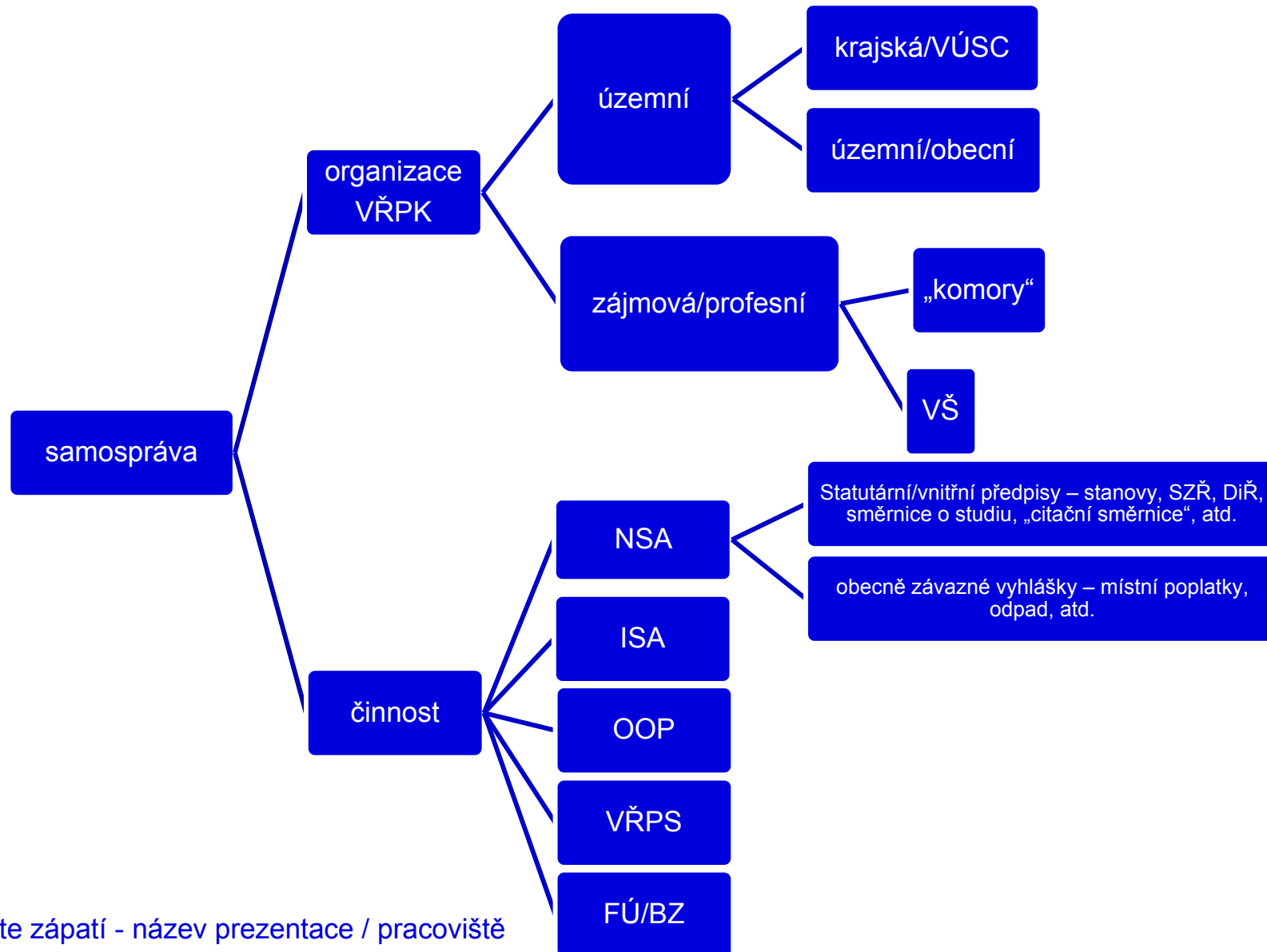
Činností, kterými jsou *územně správní celky úřady pověřeny v přenesené působnosti*, jsou desítky a zde jsou uvedeny příklady některých z nich:

- *správní rozhodování a dozorové činnosti v silničním hospodářství,*
- *přestupkové řízení ve věcech bezpečnosti a plynulosti silničního provozu,*
- *správní rozhodování a dozorové činnosti při provozování drah a drážní dopravy,*
- *památková péče a správa sbírek muzejní povahy,*
- *územní plánování,*
- *územní rozhodování a rozhodování na úseku stavebního řádu a vyvlastnění,*
- *sociální služby, sociálně-právní ochrana dětí,*
- *přestupková řízení ve věcech veřejného pořádku, občanského soužití a majetku,*
- *správa matrik a státního občanství,*
- *vodní a lesní hospodářství, myslivost,*
- *zemědělství, ochrana přírody a krajiny, ochrana ovzduší,*
- *hospodaření a nakládání s odpady,*
- *ochrana zemědělského půdního fondu.*

Veřejná správa jako státní správa a samospráva

Veřejná správa jako státní správa a samospráva

Veřejná správa jako státní správa a samospráva

- **Veřejná správa (a pojmy „subjekt“ a „vykonavatel“)**
  - 1) Státní správa:** subjektem je stát, vykonavatelem jsou orgány státu (orgány státní správy), a to jednak jako tzv. **přímí vykonavatelé** a **nepřímí vykonavatelé** (nejde o orgány státu, ale zákonem jsou pověřeni k výkonu státní správy – tzv. **přenesená působnost**, např. obecní a krajský úřad); **správa záležitostí státu přímo státem, jménem státu a v zájmu státu**
  - 2) Samospráva:** subjektem jsou **obce, kraje a veřejnoprávní korporace**, vykonavatelem jsou jejich **orgány** (tzv. samostatná působnost, typicky rada, zastupitelstvo, starosta); **správa částí veřejných záležitostí těmi, jichž se bezprostředně týká;**
    - a) **územní** (ústavně a mezinárodně zaručena) a
    - b) **zájmová** (profesní)

Soudobá organizace veřejné správy v ČR

- Zákon č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu, *Území České republiky se pro výkon státní správy člení na **správní obvody krajů**. Správní obvod kraje s výjimkou správního obvodu hlavního města Prahy se člení na **správní obvody obcí s rozšířenou působností**. Správní obvod obce s rozšířenou působností je vymezen **výčtem území obcí a vojenských újezdů**. Území obce a území vojenského újezdu je vymezeno hranicí jednoho nebo více souvislých katastrálních území. Prostřednictvím správních obvodů obcí s rozšířenou působností jsou vymezeny **okresy**.*
- **Organizace ústřední správy** – vláda, ministerstva a další ústřední orgány, **orgány s celostátní působností, NKÚ, ČNB**
- **Organizace regionální správy**
- **Organizace územní/místní správy**

Soudobá organizace veřejné správy v ČR

– Přímí vykonavatelé státní správy:

1. Prezident (**Bezpečnostní rada státu**, ústavní zákon č. 110/1998 Sb.)
2. Vláda
3. **Ministerstva** a jiné **ústřední** orgány státní správy
4. Další (neústřední) **orgány státní správy s celostátní působností**
5. **Dekoncentrované** (územní a specializované) orgány státní správy
6. Veřejné bezpečnostní sbory (PCŘ, HZS, ...)

– Nepřímí vykonavatelé státní správy:

– **Orgány ÚSC**

– **FO a orgány PO** (na základě delegace a zákonného zmocnění)

Soudobá organizace veřejné správy v ČR

Organizace ústřední správy:

- **Prezident** republiky a **vláda** (čl. 78 Ústavy a právní předpisy – **nařízení vlády**, akty řízení – **usnesení vlády**)
- **Vláda je vrcholným orgánem státní správy**, kolegiální princip, koordinační a kontrolní funkce
- Skládá se z **předsedy vlády, místopředsedů a ministrů**
- Čl. 79 odst. 3 „*Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.*“ – **vyhlášky a nařízení**
- Čl. 79 odst. 1 Ústavy „*Ministerstva a jiné správní úřady lze zřídit a jejich působnost stanovit pouze zákonem.*“
- **Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (tzv. kompetenční zákon)**

Vláda

- vládě může být (byť ojedinele) svěřen také výkon určité správní činnosti, kdy bude vláda vystupovat jako správní orgán, tzn. může:
  - vydávat individuální správní akty
  - vydávat smíšené správní akty (např. „opatření“ podle § 6 a 7 zákona č. 240/2000 Sb., krizového zákona)
    - v těchto případech jde o aplikace správního řádu (vláda tedy není vyloučena z rozsahu působnosti SŘ)
    - následně je možná také soudní ochrana
- poradní orgány vlády
  - některé (fakultativně) předpokládá tzv. kompetenční zákon (§ 28a), jde o:
    - Legislativní radu vlády a
    - Radu hospodářské a sociální dohody
- další jsou zřizovány usneseními vlády, např.:
  - Rada vlády pro lidská práva
  - Rada vlády pro národnostní menšiny
  - Rada pro výzkum, vývoj a inovace
  - Rada vlády pro nestátní neziskové organizace
  - Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením

Soudobá organizace veřejné správy v ČR

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky

Ústřední orgány státní správy x ústřední správní úřady

§ 1 ÚOSS v jejichž čele je člen vlády a jsou ministerstvy

§ 2 ÚOSS v jejichž čele není člen vlády, některé z nich mají být **nezávislé;**
povaha výčtu? (usnesení ÚS ze dne 30. 11. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 52/04, ÚOSS je i ten, kdo naplňuje znaky, ale výslovně takto označen není: výkon státní správy, která představuje část náplně tohoto úřadu; působnost správního úřadu je celostátní, přičemž není podřízen jinému ústřednímu správnímu úřadu) –
novelizováno

Soudobá organizace veřejné správy v ČR

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky

- **zkoumají** společenskou problematiku v okruhu své působnosti, **analyzují** a činí **opatření** k řešení aktuálních otázek. Zpracovávají **koncepte** rozvoje svěřených odvětví a řešení stěžejních otázek, o návrzích **informují** veřejnost.
- předkládají podklady potřebné pro sestavení návrhů státních **rozpočtů**
- zauímají **stanovisko k návrhům**, které předkládají jiná ministerstva
- pečují o **náležitou právní úpravu**; připravují **návrhy zákonů** a **jiných právních předpisů** týkajících se věcí, které patří do jejich působnosti, dbají o zachovávání zákonnosti
- navzájem si **vyměňují potřebné informace** a podklady. Nižší orgány státní správy jim podávají zprávy a sdělují údaje, které si příslušná ministerstva vyžadují v rozsahu nezbytně nutném pro plnění svých úkolů.
- **Pomocná funkce Úřadu vlády**
- poradní orgán: **Legislativní rada a Rada hospodářské a sociální dohody**

Soudobá organizace veřejné správy v ČR

§ 1 - v České republice působí tyto *ústřední orgány státní správy*, v jejichž čele je člen vlády:

1. Ministerstvo financí,
2. Ministerstvo zahraničních věcí,
3. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (Česká školní inspekce),
4. Ministerstvo kultury,
5. Ministerstvo práce a sociálních věcí,
6. Ministerstvo zdravotnictví (Český inspektorát lázní a zřidel, Inspektorát omamných a psychotropních látek)
7. Ministerstvo spravedlnosti,
8. Ministerstvo vnitra,
9. Ministerstvo průmyslu a obchodu (Česká energetická inspekce, Česká obchodní inspekce, Puncovní úřad a Licenční úřad),
10. Ministerstvo pro místní rozvoj
11. Ministerstvo zemědělství, (Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Státní veterinární správa, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský a Česká plemenářská inspekce),
12. Ministerstvo obrany,
13. Ministerstvo dopravy,
14. Ministerstvo životního prostředí (Česká inspekce životního prostředí a Český hydrometeorologický ústav)

Soudobá organizace veřejné správy v ČR

§ 2 V České republice působí tyto další ústřední orgány státní správy:

1. Český statistický úřad,
2. Český úřad zeměměřický a katastrální,
3. Český báňský úřad,
4. Úřad průmyslového vlastnictví,
5. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,
6. Správa státních hmotných rezerv,
7. Státní úřad pro jadernou bezpečnost,
8. Národní bezpečnostní úřad,
9. Energetický regulační úřad,
10. Úřad vlády České republiky,
11. Český telekomunikační úřad,
12. Úřad pro ochranu osobních údajů,
13. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání,
14. Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí,

~~Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře~~

15. Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost.

16. Národní sportovní agentura (2019)

17. Digitální a informační agentura (2022)

Soudobá organizace veřejné správy v ČR

Správní úřady s celostátní působností

- Např.: Národní památkový ústav, Česká správa sociálního zabezpečení, Úřad práce, Státní úřad inspekce práce, Úřad pro civilní letectví, Generální finanční ředitelství, Specializovaný finanční úřad, Drážní úřad, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí, Státní ústav pro kontrolu léčiv, Národní akreditační úřad, ...
- **Státní fondy**

Prameny ke studiu (opakování):

- **Hendrych, D. Správní věda, 4. vydání, Wolters Kluwer ČR, 2014, s. 47 – 53, 103 – 115, 136 - 151**
- **Schelle, K. Dějiny veřejné správy. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, 520 s.**
- **Skulová, S. a kol. Základy správní vědy. Brno: Masarykova univerzita, 2023, s. 60-75, 239-252**
- **Janák, J. a kol. Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost, Praha: Lidové noviny, 2005 (využity mapové přílohy pro přednášku)**